

Banskobystrická konference o romantismu

Katedra slovanských jazyků Filologické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici se v posledních letech stala slovenským centrem bádání o slovanském romantismu jako poměrně široce interkulturně pojatém fenoménu. Díky pracovníkům katedry proběhla již v roce 1999 na dané téma konference, jejíž výsledky byly shrnuty ve sborníku *Slovanský romantismus* (B. Bystrica, 1999). Pokračováním a prohloubením předchozí konference se pak stala letošní opět mezinárodní vědecká konference pod názvem *Problémy poetiky slovanského romantismu*, která proběhla ve dnech 13. a 14. září 2000.

Účastníci konference po oficiálním zahájení vyslechli úvodní A. Červeňáka, který se pokusil zachytit paradigma slovanského romantismu; poctivá snaha chápat romantismus jako široké kulturní hnutí ho nezbytně vedla k zahrnutí obecně uznávaných kategorií (historismus, mesianismus, helénismus), ale i k přiznání vnitřních ambivalentních tendencí ve snaze postihnout univerzální rámec lidského bytí i s jeho iracionální a podvědomou stránkou omezující použití kategorie kauzality. A. Červeňák tak vytvořil rámec celé konferenci – podnětnou nebyla ani tak prezentace tvrzení, jako spíše hledání vzájemných souvislostí a možných přístupů.

Podobně „pracovně“ pojal své vystoupení i R. Dupkala, který poukázal na spojitost slovanských romantiků (M. M. Hodža, S. B. Hroboň) především s německou estetikou (Schelling) a všiml si i jejich víry v privilegované postavení Slovanů. Souvislosti mezi slovanským romantismem a německou filozofií pak do svého vystoupení zahrmla i V. Žemberová, jejíž referát zazněl v autorčině nepřítomnosti. Spojení mezi světem „ideálním“ a světem „praktickým“ pak analyzoval ve svém příspěvku S. Vašš, který se současně zasazoval o uplatňování hermeneutického přístupu ke studiu slovanského romantismu. Roli přírody v poezii ukrajinského romantismu si jako téma svého vystoupení zvolila I. Filakovová; otázky stylu se staly ústředním problémovým okruhem E. Kudrjavcevové. Vystoupení N. Kyseljové bylo orientováno na sledování próz V. F. Odojevského jako prúniku romantismu a realismu, vnitřního a vnějšího světa i fantastiky a reality. V nepřítomnosti autora zazněl příspěvek J. Hvišče o vlivu vztahu autora k realitě na formování jeho výpovědi o světě. Specifickými problémy se pak zabývaly příspěvky I. Jackanina (hledání „aktivního romantismu“ u M. Chvyl'ového), L'. Babotové (vliv církevního ritu na charakter romantismu východních a západních Slovanů) stejně jako referát Šelepčův o antinomickém vidění řek protékajících slovanskými zeměmi (Dunaj, Visla, Dněpr) k Volze; M. Roman pak sledoval dva typy romantismu v tvorbě ukrajinských básníků A. Metynského a T. Ševčenka.

Ve druhém dni konference zazněla vystoupení J. Dohnala (věnováno analýze niterných prožitků hrdiny Veltmanova románu *Lunatik*), J. Plutkové o romantických a realistických prvcích v Lermontovově *Hrdinovi naší doby*, M. Strenáčíkové sledující v obecném rovině koexistenci literatury a hudby v romantické tvorbě. M. Kováčové o romantických aspektech v hledání humanistických ideálů v rámci tvorby M. Gorkého a M. Arcybaševa a konečně referát M. Fircce o romantismu v tvorbě A. Grina.

Konference, která probíhala v komorním prostředí a velmi neformálně ukázala, že slovanský romantismus je ve svém širokém kontextu stále živou badatelskou oblastí, jejíž další poznávání přináší výsledky přesahující rámec pouze tohoto fenoménu. Zdá se, že tam, kde čistě historizující sledování dílčích aspektů přesáhne k obecnějším otázkám literární teorie či do interkulturních studií, otevírají se ve zdánlivě dobře známých vodách slovanského romantismu možnosti vedoucí k podstatně argumentovanějšímu poznávání obecnějších zákonitostí literární tvorby jak po stránce poetiky, stylu či filozofického a axiologického zaměření; jako přínosné se ukázaly i ty příspěvky, které přesáhly do druhé poloviny 19. a do 20. století a opětovně oživily otázku vztahu mezi pojmy romantismus a romantika, resp. nastolily otázku formálních i obsahových spojitostí mezi různými literárními směry. I diskusní příspěvky, které během konference zazněly, tak vedly především k otázce, kam napřít pozornost dál, aby téma, které se prokázalo jako nosné a slibné, mohlo být i příště sledováno, a to možná poněkud koncentrovaněji na specifickou, předem zvolenou a úžeji vymezenou oblast.

Josef Dohnal

Успехи Института славистики (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)

В начале ноября месяца 1999, когда панорама гор над рекой Инн начинает белеть под первым снегом, в рамках проекта *Sokrates* я провела рабочую неделю в сотрудничестве с Институтом славистики в Иннсбруке, энергия и эффективность деятельности которого меня вдохновила. Институт небольшой, но активный благодаря хорошему рабочему климату в нем. Заведующая Институтом с 1994 г. Univ.-Prof. Dr. Ingeborg Ohnheiser приехала первый раз на кафедру русистики Философского факультета Остравского университета 1995 г. по приглашению в рамках проекта *Aktion*, третий раз она читала лекции в Остраве в декабре 1999 г. Ее лекции на отделении русистики кафедры славистики Философского факультета с большим интересом прослушали студенты, учителя, ученые и русисты профессионального регионального филиала общества Чешская ассоциация русистов.

Известно, что австрийская славистика развивается в шести университетах (Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Salzburg, Wien, Wirtschaftsuniversität Wien). Географическая близость Австрии способствует развитию научных контактов многих из славистов Чехии, Моравии и Силезии. Богемисты, русисты, полонисты сотрудничают давно. Не без интереса также факт, что Иннсбруку посвятил свою учительскую, научную и личную жизнь богемист, бывший выпускник Философского факультета брненского Университета им. Масарика, prof. Georg J. Morava, занимающийся изучением творчества чешских классических авторов Карла Гавличека-Боровского, Божены Немцовой и Франтишка Палацкого.

В иннсбрукском институте главные предметы обучения – русистика и южная славистика. Кроме того, представлены богемистика (dr. Marta Pelinka-Markova) и полонистика. Главные научные интересы заведующей институтом – русское